

КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ КОМПАНІЙ ЗІ СТРАХУВАННЯ ЖИТТЯ

© 2019 КРИВИЦЬКА О. Р.

УДК 657.1:368.03:368.07:65.014.12

JEL Classification: M19; M41

Кривицька О. Р.

Концептуалізація управлінського обліку компаній зі страхування життя

Визначено концептуальні засади організації управлінського обліку в діяльності компаній зі страхування життя. Наведено основні відмінності між управлінським і бухгалтерським обліком за такими критеріями, як мета обліку, користувачі інформації, ступінь доступності, обов'язковість ведення, базова структура, принципи обліку, вид інформації, ступінь відповідальності за допущені помилки, об'єкти обліку та звітності, часовий інтервал, точність наданої інформації, документування, частота подання звітності, групування витрат, відкритість даних, сфера застосування. Визначено, що критеріями управлінського обліку компаній зі страхування життя є: стислість; оперативність; порівнянність; доцільність, неупередженість; вигода від використання. Доведено доцільність виокремлення превентивної функції управлінського обліку, дія якої спрямовується на своєчасне виявлення менеджерами компанії внутрішніх загроз погіршення фінансової стійкості та платоспроможності компаній такого типу. Деталізовано центри відповідальності управлінського обліку та схематично відображено їх позиціонування в організаційній структурі компаній зі страхування життя. Запропоновано центри відповідальності зосередити в рамках основної (страхової) діяльності та виділити: центр по роботі з договорами, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку; центр по роботі з договорами страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду; центр по роботі з договорами накопичувального страхування; центр по роботі з договорами страхування життя лише на випадок смерті; центр по роботі з іншими договорами страхування життя. Акцентовано увагу на доцільності застосування автоматизованих інформаційних систем, що сприятиме оперативному опрацюванню великого масиву даних компанії зі страхування життя, що зекономить час і сприятиме своєчасному прийняттю раціональних управлінських рішень.

Ключові слова: управлінський облік, компанія зі страхування життя, центри відповідальності, функції управлінського обліку, інформаційні системи.

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2019-2-157-163>

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Бібл.:** 7.

Кривицька Ольга Романівна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і аудиту, Національний університет «Острозька академія» (вул. Семінарська, 2, Острог, 35800, Україна)

E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0844-3362>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-4917-2018>

УДК 657.1:368.03:368.07:65.014.12

JEL Classification: M19; M41

Кривицька О. Р. Концептуалізація управлінського обліку компаній по страхуванню життя

Определены концептуальные основы организации управленческого учета в деятельности компаний по страхованию жизни. Приведены основные различия между управленческим и бухгалтерским учетом по таким критериям, как цель учета, пользователи информации, степень доступности, обязательность ведения, базовая структура, принципы учета, вид информации, степень ответственности за допущенные ошибки, объекты учета и отчетности, временной интервал, точность предоставленной информации, документирование, частота представления отчетности, группировка затрат, открытость данных, область применения. Определено, что критериями управленческого учета компаний по страхованию жизни являются: краткость; оперативность; сопоставимость; целесообразность, непредвзятость; выгода от использования. Доказана целесообразность выделения превентивной функции управленческого учета, действие которой направляется на своевременное выявление менеджерами компании уязвимости финансовой устойчивости и платежеспособности компаний такого типа. Детализированы центры ответственности управленческого учета и схематично отражено их позиционирование в организационной структуре компаний по страхованию жизни. Предложено центры ответственности сосредоточить в рамках основной (страховой) деятельности с выделением: центра по работе с договорами, которыми предусмотрено дости-

UDC 657.1:368.03:368.07:65.014.12

JEL Classification: M19; M41

Kryvytska O. R. Conceptualization of Management Accounting of Life Insurance Companies

The conceptual framework for the organization of management accounting of life insurance companies is defined. There given the main differences between management accounting and financial accounting based on the following criteria: purpose of accounting, users of information, degree of accessibility, statutory or not, basic structure, principles of accounting, type of information, degree of responsibility for mistakes made, objects of accounting and reporting, time interval, accuracy of information provided, documentation, reporting frequency, cost grouping, data openness, scope of application. It is determined that the criteria for management accounting of life insurance companies are: brevity; efficiency; comparability; expediency, neutrality; benefit from using. The expediency of distinguishing the preventive function of management accounting, which is aimed at timely identification of threats associated with deterioration of financial stability and solvency of companies of this type by the company's managers, is proved. The centers of responsibility of management accounting are detailed and their positioning is schematically reflected in the organizational structure of life insurance companies. It is proposed that the responsibility centers be concentrated within the framework of the main (insurance) activity with singling out the centers for working with: contracts which envisage reaching by the insured a certain retirement age stipulated by the contract; life annuity contracts, insurance against the risk of disability or death of a non-state pension fund participant; cash-value life insurance policies; life insurance contracts only in case of death; other

жение застрахованным лицом определенного договором пенсионного возраста; центра по работе с договорами страхования пожизненной пенсии, страхования риска наступления инвалидности или смерти участника негосударственного пенсионного фонда; центра по работе с договорами накопительного страхования; центра по работе с договорами страхования жизни только на случай смерти; центра по работе с другими договорами страхования жизни. Акцентировано внимание на целесообразности применения автоматизированных информационных систем, которые будут способствовать оперативной обработке большого массива данных компании по страхованию жизни, сэкономят время и будут способствовать своевременному принятию рациональных управленческих решений.

Ключевые слова: управленческий учет, компания по страхованию жизни, центры ответственности, функции управленческого учета, информационные системы.

Рис.: 2. Табл.: 2. Библ.: 7.

Кривицкая Ольга Романовна – кандидат экономических наук, доцент, доцент кафедры финансов, учета и аудита, Национальный университет «Острожская академия» (ул. Семинарская, 2, Острог, 35800, Украина)

E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0844-3362>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-4917-2018>

life insurance contracts. The emphasis is placed on the appropriateness of using automated information systems which will facilitate rapid processing of a large array of data from a life insurance company, save time and contribute to timely adoption of rational management decisions.

Keywords: management accounting, life insurance company, responsibility centers, management accounting functions, information systems.

Fig.: 2. Tabl.: 2. Bibl.: 7.

Kryvytska Olha R. – Candidate of Sciences (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Finance, Accounting and Audit, The National University of Ostroh Academy (2 Seminarska Str., Ostroh, 35800, Ukraine)

E-mail: olha.kryvytska@oa.edu.ua

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-0844-3362>

Researcher ID: <http://www.researcherid.com/G-4917-2018>

Вступ. Бухгалтерський облік є процесом виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім і внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Відповідно, внутрішньогосподарський (управлінський) облік – система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством. Є підстави до сутності управлінського обліку підходити з позиції форми організації процесу формування необхідної інформації для своєчасного вирішення управлінських завдань.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальність проблематики управлінського обліку представлена численними науковими працями вітчизняних учених, які зосереджували свою увагу на різних аспектах його провадження. Так, сутність і завдання управлінського обліку висвітлювали Божидарнік Т. В., Бутинець Ф. Ф., Давидюк Т. В., Ільїна С. Б., Журба Т. С., Малюга Н. М., Нагірська К. Є., Садовська І. Б., Ткаченко Н. М., Чижевська Л. В.

Особливостям організації управлінського обліку присвячені праці таких вчених як Карпова Т. П., Лишилєнко О. В., Мухарь Н. Ф., Нападівська Л. В., Палій В. Ф., Сопко В. В., Ходзицька В. В., Чумаченко М. Г., Шевченко І. Г., Янковський К. П. та ін.

Враховуючи важливість і ґрунтовність наукових досліджень, які розкривають проблематику управлінського обліку, дозволимо зазначити, що на сьогодні існує чимало нерозкритих і дискусійних питань щодо особливостей управлінського обліку в діяльності страховиків загалом, а також компаній зі страхування життя зокрема.

Мета і завдання дослідження. Дослідити особливості позиціонування управлінського в діяльності компаній зі страхування життя, а також розкрити концептуальні засади його реалізації в практичній діяльності досліджуваних суб'єктів ринку.

Виклад основного матеріалу. Суттєві характеристики бухгалтерського та управлінського обліку наведено у табл. 1.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика бухгалтерського та управлінського обліку

Ознака порівняння	Управлінський облік	Бухгалтерський облік
1	2	3
Мета обліку	Надання інформації для планування, прогнозування, управління, аналізу та контролю	Складання звітності для потреб зовнішніх користувачів
Користувачі інформації	Керівники різного рівня повноважень і відповідальності залежно від мети їх управління і відповідно до прав і обов'язків	Широке коло зовнішніх і внутрішніх користувачів
Ступінь доступності	Обмежується ступенем компетентності	Інформація не є комерційною таємницею
Обов'язковість ведення на підприємстві	Залежить від рішення керівництва	Регулюється Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»

Закінчення табл. 1

1	2	3
Базова структура	Залежить від поставленої мети	Активи = Власний капітал + Зобов'язання
Принципи обліку	Обираються правила, які, на думку керівництва, більш корисні для прийняття рішень	Загальноприйняті норми, принципи, стандарти, вимоги чинного законодавства
Вид інформації	Доцільна, своєчасна, корисна, закрита, специфічна, імовірна, об'єктивна, суб'єктивна	Необхідна, об'єктивна, відкрита, стандартизована
Ступінь відповідальності за допущені помилки	Дисциплінарна відповідальність	Адміністративна відповідальність
Об'єкти обліку та звітності	Бізнес-процеси, центри відповідальності, окремі програми, продукти, види страхування, канали продажу тощо	Компанія в цілому
Часовий інтервал	Поряд з фактичними даними оцінка на перспективу (прогноз)	Фіксація господарських фактів в обліку на період здійснення операцій або безпосередньо після їх закінчення
Точність наданої інформації	Багато приблизних оцінок	Досить точна, незначні відхилення у відображенні даних у межах визначеного рівня суттєвості
Вимірники в обліку	Грошові, натуральні, трудові, якісні	Грошові, натуральні
Документування	Перелік документів та їх форми визначаються підприємством з урахуванням управлінських рішень	Установлений перелік документів та їх форми офіційно затверджено Міністерством статистики України
Частота подання звітності	Залежить від потреб управління: за запитом керівництва – негайно; за потреби – щоденно, щотижня, щомісяця	Річна, квартальна, місячна
Групування витрат	За статтями калькуляції, за способами включення до собівартості, за ступенем впливу обсягу наданих послуг на рівень витрат	За елементами витрат
Відкритість даних	Комерційна таємниця	Широкий доступ
Застосування	Впливає на дії менеджерів	Дає змогу оцінити економічний стан страхової компанії

Джерело: складено автором за [1; 2]

Інформація управлінського обліку орієнтована на задоволення потреб як стратегічного, так і поточного управління, на оптимізацію використання ресурсів, забезпечення об'єктивного оцінювання діяльності підрозділів та окремих менеджерів страхової компанії.

З огляду на це, для діяльності компаній зі страхування життя важливо забезпечити відповідність інформації управлінського обліку таким критеріям: стислості (повинна бути чіткою, без зайвого навантаження); точності (користувач повинен бути впевненим у відсутності помилок і пропусків при формуванні інформації); оперативності (має бути сформована на вимогу управлінського персоналу); порівнянності (має бути порівнянною за часом і по відділах / підрозділах (центрах відповідальності); доцільності (інформація повинна відповідати цілям підготовки); адресності (має бути доведена до відповідального виконавця із дотриманням конфіденційності); неупередженості (має бути підготовлена і представлена без упередження); рентабельності – вартість підготовки інформації не повинна перевищувати вигоди від її використання.

Правила ведення управлінського обліку встановлюються безпосередньо компанією. Уніфікацію та регламентацію обліку і внутрішньої звітності, формування єдиних

внутрішньофірмових методів і стандартів його ведення, поетапну технологію впровадження управління в компанії можливо доручити фінансовому директору або фінансово-економічній службі із залученням висококваліфікованих фахівців з відповідним досвідом роботи, знаннями у сфері фінансового аналізу, бухгалтерського обліку, системи оподаткування, інформатики. Важливо, щоб керівництво було зацікавлене у кінцевому результаті, а менеджери вищої ланки брали активну участь у процесі розробки та впровадження в компанії управлінського обліку, оскільки його інформація загалом орієнтована на потреби керівництва.

Зважаючи, що управлінський облік – інструмент для вирішення конкретних завдань компанії [3, с. 41], важливо окреслити такі його функції:

- інформаційна – забезпечення керівників всіх рівнів управління інформацією, необхідною для поточного планування, контролю, прийняття оперативних управлінських рішень, аналізу можливих очікуваних витрат і результатів діяльності, оцінки ступеня господарського ризику і на цій основі – прийняття оперативних управлінських рішень;
- комунікаційна – формування інформації на основі внутрішнього комунікаційного зв'язку між рівня-

ми управління та різними структурними підрозділами одного рівня;

- контрольна – оперативний контроль та оцінка результатів діяльності внутрішніх підрозділів компанії у досягненні мети;
- прогнозна – перспективне планування розвитку компанії у майбутньому на підставі аналізу й оцінки фактичних результатів діяльності;
- аналітична – аналіз системи прийняття рішень з метою її удосконалення. Важливо визначити повноту виконання поставленого завдання та з'ясувати чинники, що вплинули на його невиконання, призвели до недоліків у плануванні або контролі, необґрунтованого окреслення мети [4].

Перелік функцій управлінського обліку безпосередньо для компаній зі страхування життя доцільно доповнити превентивною функцією. Її дія спрямовується на своєчасне виявлення менеджерами компанії внутрішніх загроз погіршення фінансової стійкості та платоспроможності компанії такого типу.

Зважаючи на соціальну значущість компаній зі страхування, актуалізується роль управлінського обліку, оскільки саме його результати слугуватимуть базою для прийняття стратегічних рішень подальшого розвитку компанії.

Під час проведеного дослідження встановлено, що у структурі доходів, витрат і прибутку компаній зі страхування життя значна частка припадає на основну (страхову) діяльність, пов'язану зі здійсненням страхування життя. З огляду на це, увагу управлінського обліку слід зконцентрувати безпосередньо на деталізації центрів відповідальності основної діяльності компаній (надання послуг зі страхування життя) у загальній організаційній структурі компанії зі страхування життя. Типову організаційну структуру страхової компанії наведено на рис. 1.

Організаційна структура страховика є досить розгалуженою. Це продиктовано необхідністю компаній своєчасно та результативно реагувати на будь-які зміни зовнішнього середовища. Для кожної компанії зі страхування життя організаційна структура може також відрізнятися кількістю та підпорядкованістю певних підрозділів, що продиктовано внутрішньою політикою та стратегією компанії. Проте немаловажне значення та спільним для всіх страхових компаній, в тому числі і для компаній зі страхування життя, є орієнтація організаційної структури на побажання та запити страхувальників.

Варто зазначити, що ефективною визнаватиметься така організаційна структура, яка буде спроможна задовольнити всі запити та побажання клієнтів, при цьому зберегти належний рівень своєї фінансової стійкості та платоспроможності. Сприятиме цьому виокремлення таких центрів відповідальності: центр по роботі з договорами, якими передбачено досягнення застрахованою особою визначеного договором пенсійного віку; центр по роботі з договорами страхування довічної пенсії, страхування ризику настання інвалідності або смерті учасника недержавного пенсійного фонду; центр по роботі з договорами накопичувального страхування; центр по роботі з договорами страхування життя лише на випадок смерті; центр по роботі з іншими договорами страхування життя (рис. 2).

Запропонована схема управлінського обліку сприятиме його наближенню до міжнародної практики, оскільки кожному центру відповідальності чітко визначена своя зона відповідальності, зорієнтована на потреби конкретно кола страхувальників.

Враховуючи масштаби роботи компанії зі страхування життя та бажання покращити результативність управлінського обліку, на практиці доцільно застосовувати програми комплексної автоматизації страхової діяльності. Застосування таких програм має низку переваг. Більшість модулів працює як в автономному, так і у системному режимі. Інформаційна система діяльності компанії зі страхування життя створюється як відкрита система, здатна до інтеграції і розвитку на функціональному, інформаційному, програмно-технічному рівнях.

У цій програмі широко застосовуються офісні програмні продукти (текстові редактори, електронні таблиці, генератори звітів, генератори форм електронних документів тощо).

Як правило, функціональна структура інформаційних систем, що застосовується у діяльності страхових компаній, включає такі підсистеми: 1) ведення нормативно-довідкової бази договорів страхування (довідники, класифікатори техніко-економічної інформації, тарифи страхування); 2) стратегічне планування діяльності страхової компанії; 3) формування та ведення договорів страхування (перестрахування); 4) розрахунок комісійних; 5) порядок формування страхового фонду; 6) облік розрахунків зі страхувальником (сплата страхових премій, виплат по страхових подіях, розірвання договору страхування); 7) бухгалтерський облік діяльності страхової компанії; 8) аналіз фінансового стану страхової компанії; 9) податковий облік страхової діяльності; 10) сервісні функції (імпорт і експорт даних).

Практичне запровадження інформаційної системи страхової діяльності включає конкретні етапи робіт (табл. 2).

Результативність цих етапів залежить від повноти застосування у діяльності компаній зі страхування життя процесів автоматизації інформаційних систем. Чинна практика показує, що автоматизована інформаційна система працює ефективно та набагато швидше, якщо забезпечено злагодженість її функціональних і забезпечувальних підсистем.

Функціональними підсистемами автоматизованої інформаційної системи є:

- підсистема 01 «Планування» – призначена для розробки перспективних і поточних планів доходів і витрат за всіма програмами страхування і планів надходження страхових платежів;

- підсистема 02 «Бухгалтерський облік і звітність» – забезпечує автоматизоване розв'язання задач з обліку грошових і поточних господарських операцій, складання зведених бухгалтерських звітів у цілому по страховій компанії, а також зведених бухгалтерських балансів і аналітичних розробок до них;
- підсистема 03 «Праця і заробітна плата» – призначена для розробки проектів кошторисів ви-

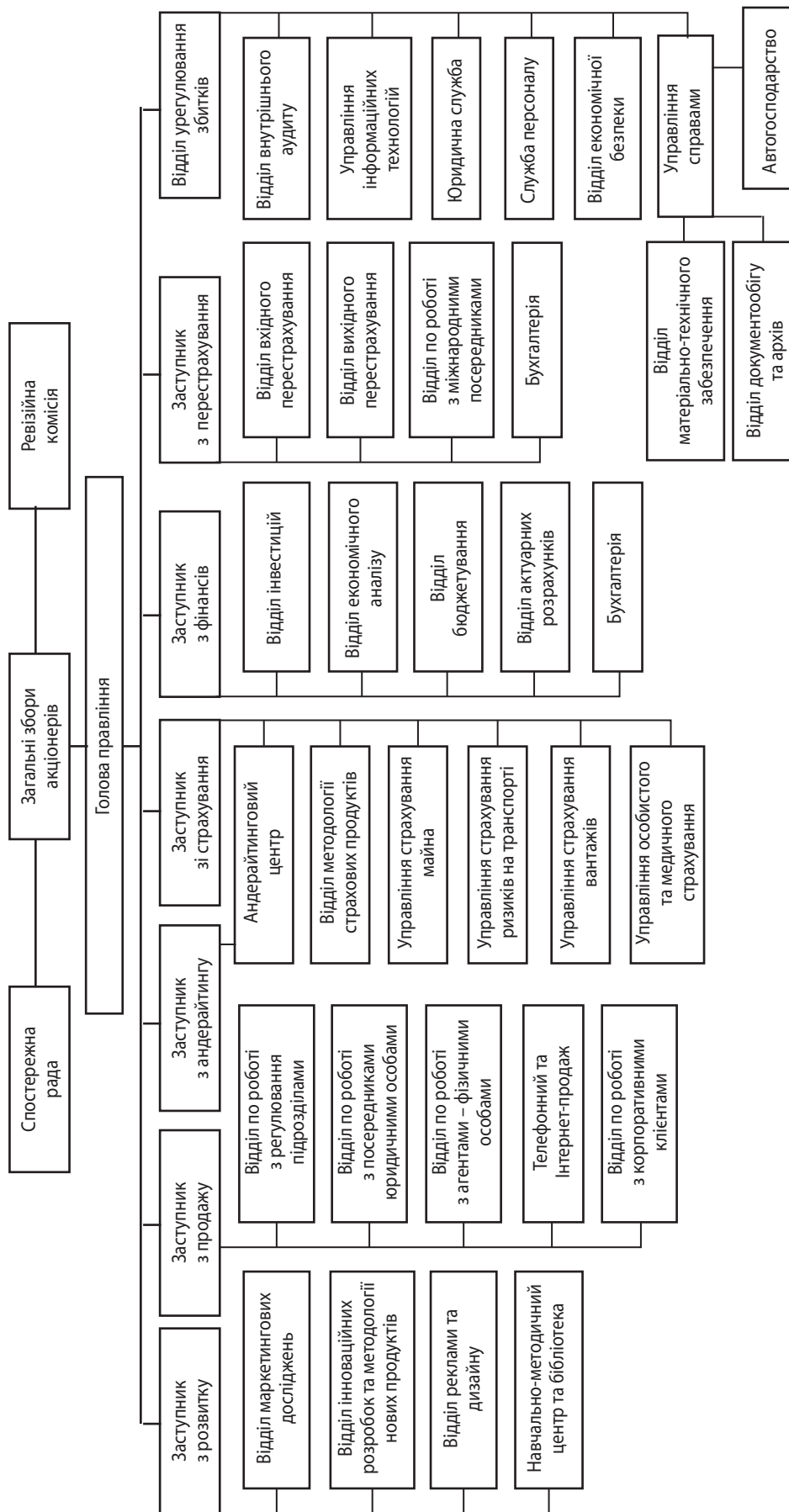

Рис. 1. Типова організаційна структура страхової компанії

Джерело: [5]

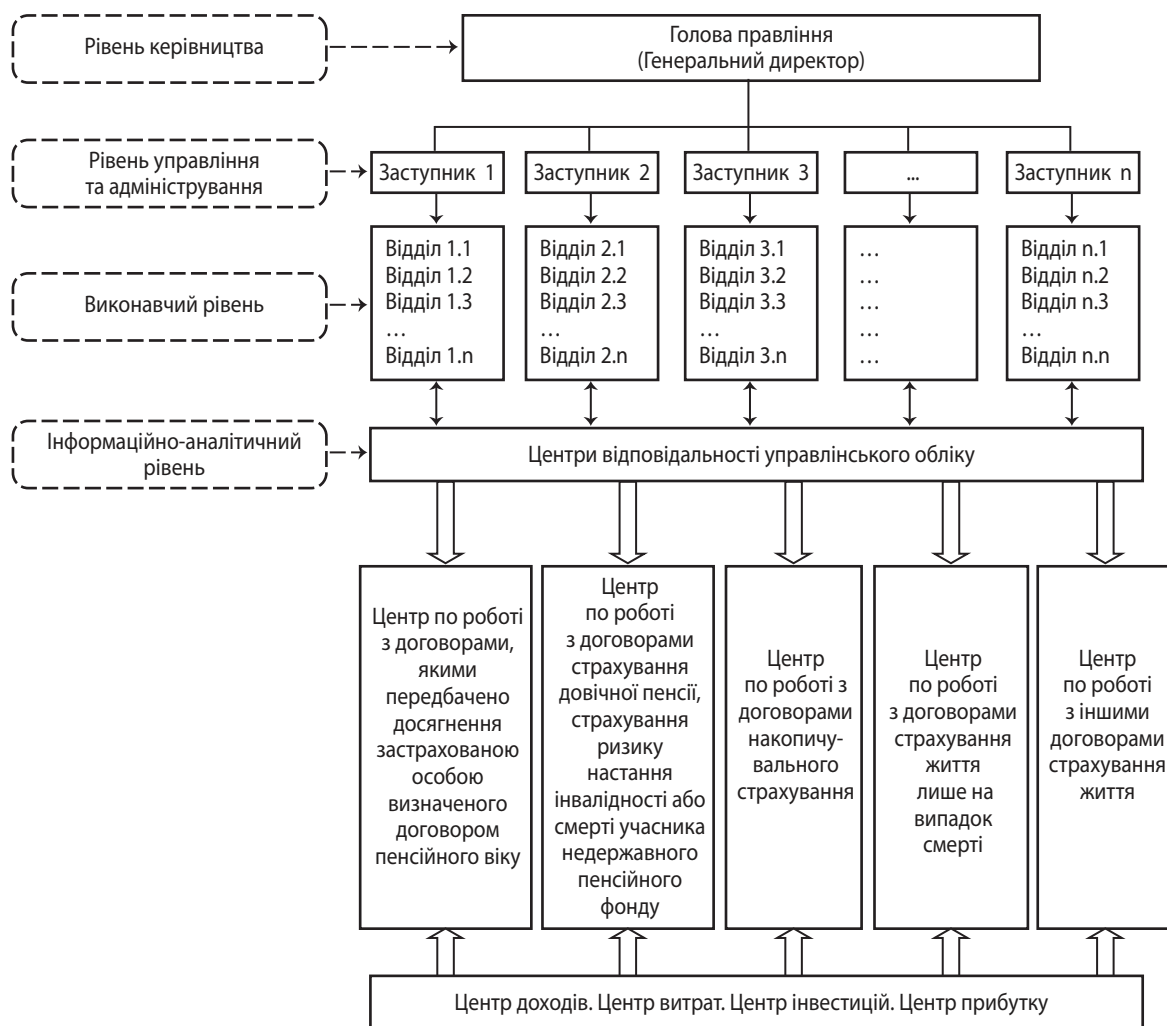

Рис. 2. Виокремлення центрів відповідальності управлінського обліку в діяльності компаній зі страхування життя

Джерело: розробка автора

Таблиця 2

Етапи практичного застосування інформаційної системи страхової діяльності

Етап	Характеристика
Збір і реєстрація інформації	Підготовка первинних даних на машинних носіях (введення в пам'ять комп'ютера). Ресурсною базою є форми документів для документального оформлення відносин страховика і страхувальників (договори, довідки, картотеки, класифікатори та довідники тощо)
Передача даних по каналах зв'язку	Акумуляування первинних даних всіх філій, відділень, представництв, мобільних користувачів страховика в центральному офісі через мережу Інтранет та мережу Екстранет
Зберігання даних у базі даних	Створення структури бази даних (структурування масиву інформації за визначеними критеріями: договори, страхові платежі, зобов'язання, клієнти, резерви тощо)
Обробка даних	Виокремлення із загального масиву інформації тієї, яка є актуальною для вирішення конкретно поставленого завдання та її аналіз. Для цього застосовують програмне забезпечення як системного, так і прикладного типу
Оприлюднення даних	Розміщення на web-сайтах компаній документів зовнішньої звітності та рекламних матеріалів

датків і обліку витрат на утримання страхової компанії, складання звітів з праці та заробітної плати, формування зведених звітів та аналітичних розробок до них;

- підсистема 04 «Статистичний облік і звітність» – використовується для укладання зведених статистичних звітів за всіма видами страхування, фінансовими результатами страхових операцій

за рік, основними показниками роботи страхової компанії, а також для аналітичних розробок за всіма видами звітності, організаційно-масової та контрольно-ревізійної роботи;

- підсистема 05 «Правове забезпечення», підсистема 06 «Контроль виконання документів» і підсистема 07 «Кадри» – автоматизовані інформаційно-пошукові підсистеми, які забезпечують облік, зберігання і пошук правових та інформаційних актів за всіма видами діяльності страховика, дозволяють централізувати збір і контроль інформації, одержувати відповіді щодо законодавчих, правових, нормативних та інших питань всім користувачам системи за умов, що з нею одночасно працюють кілька користувачів;
- підсистема 08 «Тарифи і нормативи» – призначена для автоматизованого розв'язування задач з обчислення тарифних ставок за програмами страхування життя, резервами внесків зі страхування життя;
- підсистема 09 «Автоматизована обробка інформації» – розв'язує задачі з організації автоматизованої обробки страхової інформації у страховій компанії. У рамках підсистеми формуються зведені звіти про переведення страхової інформації на обробку за допомогою персонального комп'ютера [6].

Страховиками в Україні переважно використовуються інформаційні технології та програмні продукти компанії «Українські страхові інформаційні системи», основним продуктом якої є інформаційна система «Insurance Company», котра реалізована на сучасних технологіях в архітектурі «клієнт-сервіс», охоплює всі сучасні аспекти обліку страхової інформації. Система інтегрується з бухгалтерським програмним забезпеченням «1С: Підприємство» та «Парус», засобами «MS Excel», «MS Word», графічними засобами, «OLAP» та іншими [7].

Висновок. Під час проведеного дослідження встановлено, що управлінський облік є важливим інструментом у прийнятті управлінських рішень керівництвом компаній зі страхування життя. Поряд із численними функціями, якими він наділений, доцільно їх перелік доповнити також і превентивною функцією, яка розкриватиме одне з його основних функціональних призначень – своєчасне подання необхідної інформації для виявлення потенційних і реальних загроз діяльності.

Найбільш ефективним і раціональним є виділення центрів відповідальності управлінського обліку в частині номенклатури послуг, які надають компанії зі страхування життя в рамках здійснюваної основної (страхової) діяльності

Запровадження в діяльності компаній зі страхування життя автоматизованих інформаційних систем підвищить результативність управлінського обліку страховика, оскільки забезпечить керівників і фахівців страхових компаній інформацією в необхідному обсязі та потрібної якості, а також сприятиме реалізації стандартів інформаційних технологій управління на основі: підтримки прийняття управлінських рішень; зниження витрат управління страховою діяльністю; створення інтегрованої бази даних; забезпечення захисту інформаційних ресурсів; підтримки електронного документообігу; інтеграції із зовнішніми

інформаційними системами; підвищення інформаційної культури управлінської праці.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бридун Є. В. Фінансове управління страховою компанією. URL: https://prestige-ic.com.ua/storage/other/2008_2fnansove_upravlnnya_strahovoyu_kompanyu.pdf
2. Веретнов В. Управлінський облік у страховій компанії. URL: <http://www.klubok.net/article1637.html>
3. Васюк Н. В. Методологія організації управлінського обліку на підприємстві. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1 (48). С. 40–45.
4. Садовська І. Б., Божидарнік Т. В., Нагірська К. Є. Бухгалтерський облік : підручник. URL: https://pidruchniki.com/1867101053282/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/predmet_metod_printsipi_funktsiyi_upravlinskogo_obliku
5. Успенко В. І., Сироватський О. А. Звіт про науково-дослідну роботу забезпечення результативності діяльності страхових компаній в Україні. URL: <http://www.fin.kharkov.ua/docs/science/2015/insurance.doc>
6. Моргун К. Інформаційне забезпечення інноваційної діяльності страхових компаній. URL: <http://kerivnyk.info/2013/01/morgun.html>
7. Грисюк О. П. Характеристика програмного забезпечення ведення бухгалтерського обліку в страхових компаніях. URL: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19728/1/20-21.pdf>

REFERENCES

- Brydun, Ye. V. "Finansove upravlinnia strakhovoiu kompaniiei" [Financial management by the insurance company]. https://prestige-ic.com.ua/storage/other/2008_2fnansove_upravlnnya_strahovoyu_kompanyu.pdf
- Hrysiuk, O. P. "Kharakterystyka prohramnoho zabezpechennia vedennia bukhgalterskoho obliku v strakhovykh kompaniakh" [Characteristics of accounting software in insurance companies]. <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/19728/1/20-21.pdf>
- Morghun, K. "Informatsiine zabezpechennia innovatsiinoi diialnosti strakhovykh kompanii" [Information support of insurance companies' innovative activity]. <http://kerivnyk.info/2013/01/morgun.html>
- Sadovska, I. B., Bozhydarnik, T. V., and Nahirska, K. Ye. "Buhgalterskiy oblik" [Accounting]. https://pidruchniki.com/1867101053282/buhgalterskiy_oblik_ta_audit/predmet_metod_printsipi_funktsiyi_upravlinskogo_obliku
- Uspalenko, V. I., and Syrovatskiy, O. A. "Zvit pro naukovodoslidnu robotu zabezpechennia rezultatyvnosti diialnosti strakhovykh kompanii v Ukraini" [A report on research work to ensure the effectiveness of insurance companies in Ukraine]. <http://www.fin.kharkov.ua/docs/science/2015/insurance.doc>
- Vasiuk, N. V. "Metodolohiia orhanizatsii upravlinskoho obliku na pidpriemstvi" [Methodology of organization of management accounting at the enterprise]. *Visnyk sotsialno-ekonomichnykh doslidzhen*, no. 1 (48) (2013): 40-45.
- Veretnov, V. "Upravlinskiy oblik u strakhovii kompanii" [Management accounting for an insurance company]. <http://www.klubok.net/article1637.html>

Стаття надійшла до редакції 03.04.2019 р.